

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2005/06:5

Stenografiska
uppteckningar
2005/06:5

Fredagen den 14 oktober

1 § Statsrådet Lena Sommestad

Återrapport från ministerrådsmöte den 24 juni 2005 samt från informellt miljö- och jordbruksministermöte den 9–12 september 2005
Information och samråd inför ministerrådsmöte den 17 oktober 2005

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

God morgon! Mötet är öppnat. Vi hälsar miljöministern och medarbetare välkomna.

Vi börjar med en återrapport.

Anf. 2 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Innan jag börjar med återrapporten vill jag nämna att vi har fått en uppdaterad dagordning som vi inte har hunnit förmedla, där det finns två övriga punkter. Det kommer att vara en punkt om handelssystemet, men det är en punkt som jag kommer att behandla under klimatpunkten eftersom den anknyter till den.

Luxemburg har ytterligare en övrig fråga om genetiskt modifierade organismer. Men den knyter nära an till den danska övriga frågan, så jag tar upp de två punkterna i anslutning till detta.

Miljörådsmötet i Bryssel den 24 juni leddes av Luxemburgs miljöminister Lucien Lux.

Här fattades beslut om en gemensam ståndpunkt för Inspire – förslaget om upprättande av en infrastruktur för geografisk information i gemenskapen. Tack vare direktivet underlättas åtkomsten till lägesbunden data genom att harmonisera informationen och att utveckla datatjänster via Internet. Därmed kommer direktivet att förbättra förutsättningarna för att nå de miljöpolitiska mål som EU har satt upp.

Därefter beslutades om en gemensam ståndpunkt om grundvattendirektivet. Direktivets syfte är framför allt att ta fram kriterier för hur grundvattnets kvalitet ska bedömas, att fastställa vilken kvalitet som ska uppnås och när åtgärder för att motverka föroreningar ska vidtas.

Sverige röstade emot förslaget då det innebär att olika kravnivåer kommer att tillämpas gällande nitrat för jordbruket i förhållande till andra verksamheter, vilket vi menar på ett allvarligt sätt begränsar direktivets mervärde. Vår förhoppning är att kommande förhandlingar inom Europaparlamentet ska bli konstruktiva och resultera i ett mer ambitiöst

och enhetligt direktiv så att samma krav kommer att gälla även på jordbrukets område, som omfattas av nitratdirektivet.

Två GMO-frågor togs upp. När det gällde kommissionens förslag om upphävande av vissa nationella förbud för vissa GMO:er röstades förslaget ned med kvalificerad majoritet. Sverige lade ned sin röst. Den andra GMO-frågan på dagordningen rörde utsläppande på marknaden av GM-majsen MON 863. Här röstade Sverige ja. Ingen kvalificerad majoritet nåddes, vilket innebär att frågan går tillbaka till kommissionen för avgörande.

Därefter antog miljørådet kvicksilverstrategin som innebär att ett exportförbud införs från 2011. Rådsslutsatser om nedmontering av fartyg inför IMO:s möte som ägde rum i juli antogs också.

Andra frågor som diskuterades på miljørådet var LIFE-plus, finansiering av miljöåtgärder och Reach, den nya kemikalielagstiftningen. Diskussionen om Reach rörde den här gången tillståndsgivning för speciellt farliga kemikalier.

Under övriga frågor tog Sverige upp gränsvärden för etanolinblandning i bensin och förbud mot dekaBDE i direktivet om begränsningen av användningen av vissa farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter – RoHS-direktivet.

I frågan om etanolinblandning väntar vi på ett förslag från kommissionen under hösten och har förhoppningar om att få gehör för våra önskemål. När det gäller undantaget av dekaBDE i RoHS-direktivet har frågan behandlats av rådet utan att en kvalificerad majoritet kunde uppnås. Nu är det kommissionens sak att gå vidare med frågan, och vi vet ännu inte hur man kommer att agera.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Om ingen begär ordet godkänner vi återrapporten och går in på kommande ministerrådsmöte.

Först har vi Reach – varsågod!

Anf. 4 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Ja, då har vi Reach, där vi har en orienteringsdebatt.

Det brittiska ordförandeskapet har lagt ned ett imponerande arbete på kompromissförslaget om Reach. Vi stöder ordförandeskapets målsättning att nå en överenskommelse vid nästa rådsmöte i november.

I den orienteringsdebatt som nu förs i rådet kommer man att ta upp tre frågor.

Den första frågan är om ordförandeskapets arbete tillräckligt avspeglar tidigare framförda åsikter och diskussioner i rådet.

Från regeringens sida kommer vi att anföra att vi tycker att det här är en balanserad kompromiss som fokuserar på de viktigaste frågorna. Den kan utgöra en bra utgångspunkt för de fortsatta förhandlingarna. Det finns dock frågor där vi anser att det bör göras förbättringar. Det gäller registrering av ämnen som tillverkas och importeras i volymerna 1–10 ton, det gäller substitution och det gäller information om kemikalier i varor. Sverige har drivit frågan om ökade registreringskrav för de så kallade lågvolymsämnena både vad gäller nya respektive existerande ämnen.

I dagsläget är vi beredda att backa vad gäller våra ökade krav på registreringsunderlag, men endast för existerande ämnen. Det här ska ses i ljuset av det mycket hårda motstånd vi möter här. Vi ser tyvärr inga realistiska möjligheter att komma fram i den här frågan. Men vi försöker se till att de högre kraven ska gälla nya ämnen. Om så inte sker kommer vi att backa från det förhållande vi har i dag. Man kommer alltså att försämra lagstiftningen i förhållande till dagens situation, vilket är oacceptabelt. Den här synen delar vi med miljöutskottet, som nyligen röstade om frågan. Thomas Östros framförde också den synen i konkurrensrådet i förra veckan.

I frågan om substitution anser vi att tillgången på säkrare alternativ alltid måste beaktas vid tillståndsprövningen oavsett om ämnet är adekvat kontrollerat, som det heter, och att en tidsbegränsning om 5–10 år bör gälla för alla tillstånd. På så sätt kan en omprövning av tillstånd regelbundet komma till stånd så att innovation och substitution stimuleras. Detta ligger även helt i linje med vad miljöutskottet röstade fram.

Ytterligare en viktig fråga, som jag återkommer till under punkt 3, är frågan om information om kemikalier i varor.

Den andra frågan gäller om registrering av ämnen avsedda att avges från en vara ska behandlas enligt en speciell ordning eller om det hela ska behandlas som vilket ämne eller preparat som helst. Det här gäller till exempel *toners* och annat som avger ämnen.

Vi kommer att framföra att vi vet av erfarenhet att användningen av kemiska ämnen i varor medför hälso- och miljörisker. Ämnen som är avsedda att avges, som till exempel *toner* från *toner*-kassetter i en kopiator, är förenade med särskilda risker. Regeringen anser därför att det är viktigt att ämnen i varor som är avsedda att avges ska behandlas i Reach på samma sätt som enskilda ämnen behandlas i dag. De ska täckas av samma registreringskrav som övriga ämnen i mängder som tillverkas eller importeras från ett ton per år. En registrering medför merkostnader för tillverkaren eller importören. Då är det naturligtvis viktigt att kraven på varor och ämnen är konkurrensneutrala, så att tillverkare och importörer har samma villkor på marknaden.

Den sista frågan som vi ska ta upp vid mötet gäller anmälan om särskilt farliga ämnen i varor och om hänsyn till exponering här ska göras.

Sverige stöder ordförandeskapets förslag som innebär att tillverkare och importörer av varor ska lämna en anmälan till kemikaliemyndigheten som enbart baseras på närvaron av ett särskilt farligt ämne i en vara över en viss koncentrationsgräns. Kemikaliemyndigheten kommer där att tillhandahålla en lista över identifierade ämnen. De ämnen som vi vill att man ska ta upp är samma ämnen som Sveriges riksdag och regering, i de svenska miljömålen, har beslutat att fasa ut oavsett grad av exponering. Att i verkligheten ta reda på hur stor exponeringen av ämnet är innebär dessutom mer arbete för företagen än att ta reda på vilket ämne som är tillsatt i varan och i vilken mängd. Vi vill alltså gå på vad som finns i varan, och inte på exponeringen.

En viktig svensk prioritering har varit att få in ett informationssystem till professionella användare för sådana ämnen som omfattas av kriterierna för tillståndsprövning. Det är de ämnen som kan ge reproduktionsskador och som har särskilt långlivad och ackumulerande karaktär. Det rör sig om ungefär 200 ämnen.

I någon mån tycker vi att det här har tillgodosetts i Storbritanniens förslag. Men det här är en mycket svår fråga, och vi anser att ordförandeskapets förslag behöver vidareutvecklas när det gäller informationsfrågorna så att det kan utgöra ett första steg på vägen för att uppfylla vårt nationella miljömål om ett informationssystem för ämnen i varor. Samtidigt är det naturligtvis viktigt att informationssystemet innebär en rimlig administrativ börda för företagen och att mottagarna kan tillgodogöra sig den information de får.

Sist, men inte minst, har kommissionen, som ni säkert har hört eller läst, lämnat ett ännu inofficiellt förslag – ett så kallat *room paper* – som innebär att industrin får möjlighet till långtgående undantag från kraven på att lämna in grundläggande data och riskbedömningar. Det förslag som kommissionen har lämnat gäller ämnen på alla volymområden, utan någon övre gräns. Det gäller dessutom både för existerande och nya ämnen.

Förslaget från kommissionen är identiskt med delar av det ändringsförslag som röstades igenom i Europaparlamentets industriutskott och inre marknads-utskott. Vid miljöutskottets omröstning i tisdags fick i stället förslaget i linje med det brittiska kompromissförslaget majoritet. Europaparlamentet röstar i plenum i november, och vi följer frågan noga eftersom det är en väldigt viktig fråga för oss i Sverige.

Kommissionens förslag går emot de två grundläggande syftena med Reach – att industrin själv tar ansvar för att ta fram data och gör riskbedömningar och att grundläggande information och kunskap om kemiska ämnen behövs för att kunna skydda sig bättre.

Internationellt tillämpas en miniminivå vad gäller datakrav för kemikalier för att möjliggöra en riskbedömning av god kvalitet. Det råder global konsensus om den här miniminivån. Om kommissionens förslag skulle få gehör så skulle vi i Europa få lägre krav på nya högvolymskemikalier än dem som gäller i dag inom EU. Ambitionen gällande datakrav skulle dessutom vara lägre än i OECD-länder som Japan och USA. Det här anser vi naturligtvis inte är acceptabelt.

Om kommissionens förslag skulle realiseras skulle kunskapsbristen dessutom i många fall finnas kvar, det vill säga att vi skulle fortsatt ha en rad ämnen på marknaden som vi skulle sakna grundläggande kunskaper om. Mycket av ansvaret skulle läggas tillbaka på myndigheterna.

Eftersom förslaget går emot några av regeringens centrala prioriteringar är jag bekymrad. Thomas Östros har skrivit brev till industrikommissionär Verheugen i frågan. Jag har framfört Sveriges synpunkter till miljökommissionär Dimas och även informerat honom om brevet och mina kolleger om regeringens oro.

Både jag och Thomas Östros markerar regeringens inställning på konkurrenskraftsrådet respektive miljørådet. Thomas Östros gjorde det alltså i tisdags, och jag kommer att framföra detta när miljørådet möts.

Anf. 5 AGNE HANSSON (c):

Det mesta av det här är ju enkelt och klart som korvspad ...

Vad som nu gäller, om jag har förstått det rätt, är att det är kommissionens förslag och ordförandeskapets kompromissförslag som ligger till grund för den debatt som nu ska föras. De är de tre frågeställningar som ställs upp emot dem som här har redovisats.

Jag har några frågor i anslutning till detta. När det gäller den första frågan har vi svårt att konstatera huruvida ordförandeskapets arbete avspeglar den diskussion som hittills har förts i rådet. Det vet vi inte mycket om.

Min fråga är: Vilken har Sveriges position varit, och vad har vi drivit där som har gett avtryck i arbetet så långt?

Rent allmänt tycker jag att det är viktigt att förslagen nu ligger i linje med högt satta miljömål och att man har enkla och tydliga regler för den formation som går ända ned till konsumenterna. Det ska finnas ett klart ansvar lagt hos företagen. Substitutionsmetoden är viktig, och försiktighetsprincipen ska tillämpas rent allmänt.

Punkterna 2 och 3 är mycket tekniska till sin natur. Min enkla fråga är: När de frågeställningar och det kompromissförslag som föreligger upp till de högt satta miljömål som vi har, enligt regeringens bedömning?

Jag har ett par saker till att säga. Jag har noterat att i kommissionens ursprungsförslag finns den så kallade *duty of care*-principen med. Den markerar hur viktigt det är att informationen om de farligaste ämnena når ända ned till konsumenten.

Vi har ju inte fått tillgång till kompromissförslaget i dess helhet. Men vad jag kan förstå finns inte den här delen med i det förslaget. Rätta mig om jag har fel, men i annat fall tycker jag att den ska göra det. Det är viktigt.

Den andra synpunkten som jag har när det gäller det här allmänt sett gäller detta att det finns ämnesområden som är undantagna från Reach. Det beror på att det finns särskild lagstiftning för dem. Det gäller bland annat läkemedel och bekämpningsmedel. Där tycker jag att man borde harmonisera den lagstiftning som finns på området just utifrån miljöprövningsprincipen i Reach. Då kan man få samma hårda miljökrav på de ämnesområden som är undantagna från Reach.

Min fråga gäller den svenska positionen i den delen. Är vi beredda att göra detta?

Anf. 6 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v):

Ordförande! Jag ber att få tacka miljöministern för en bra föredragning. Vi fick också en god föredragning av Thomas Östros för en vecka sedan. Jag tycker verkligen att det är bra att regeringen har samsyn här. Ni driver på på olika håll. Jag förstår att ni har ett bra samarbete här, och det välkomnar vi i Vänsterpartiet. Detta är en viktig fråga. Det finns inte alltid en samlad bild i regeringen, utan statsråd kan agera lite olika. Men här kör vi på ett bra sätt.

Miljöministern har redogjort för att de största bristerna i förslaget gäller informationskravet och företagens ansvar. Det handlar om lågvolymskemikalier på mellan 1 och 10 ton. Det är viktigt att driva på när det gäller detta. Det gäller tillståndssystemets utformning och att lagförslaget är praktiskt användbart. Det är oerhört viktigt att det går att tillämpa så att alla förstår det.

Men detta är oerhört komplicerat. Ibland kan jag känna att vi tar ett steg framåt och två tillbaka. Vi reagerar, och vi vet inte riktigt vad som händer. Vi satsar allting på Reach. När vi tittar på våra miljömål känns det som om de står och faller med Reach. Det är farligt. Om det hela

faller pladask måste det finnas en beredskap. Men jag hoppas förstås att det går vägen.

Jag tror att Thomas Östros nämnde för en vecka sedan när han var här i nämnden att Storbritanniens kompromissförslag inte är tillräckligt analyserat. Jag tror kanske att ni på Miljödepartementet har gjort en grundligare analys och kanske kan berätta lite mer om förslaget. Är det just de brister som miljöministern nu har pekat på som gäller? Analysen är viktig.

Det som berör mig mycket är att den konservativa gruppen i inre marknadsutskottet intar ungefär samma positioner som kemikalieindustrin. Man stöder ett riskbaserat Reach. Då undrar jag egentligen vad risken är för att det blir så här. Kan parlamentet vara så starkt att risken bedöms som liten?

Jag ska avsluta med att säga att jag beklagar att Sverige vill backa när det gäller registrering. Det tyckte jag framgick här i ministrarnas inledning. Jag tycker att vi ska ställa höga krav. Det är speciellt bra när det gäller de nya kemikalierna, men även för de äldre hade det varit välkommet med ganska höga krav. Det fordras.

Anf. 7 LARS LINDBLAD (m):

Jag har först en liten kommentar som jag egentligen inte hade tänkt fälla. Liksom Sven-Erik Sjöstrand har jag noterat att man beskriver en konfliktlinje i pm:et, vilket kanske kan te sig lite knepigt mitt under förhandlingarna. Man tar upp det med den konservativa gruppen i Europaparlamentet, men man utelämnar helt den konflikt som har varit med den socialdemokratiskt-miljöpartistiskt ledda regeringen i Tyskland till exempel. Det kunde också ha varit en intressant konfliktlinje att ta upp när det gäller vilka som har drivit den tyska kemikalieindustrins intressen ganska starkt. Jag tycker att det fanns anledning att kommentera det här.

För att gå in på dagens fråga är det ganska svårt att vara specifik under ett sådant här samråd innan Europaparlamentet har sagt sitt. Det är ju det som vi får utgå från när rådet sedan ska behandla frågan. Just nu är det i högsta grad en öppen fråga vad Europaparlamentet egentligen kommer att säga. Vi får verkligen hoppas – och jag tror att vi allihop här delar den förhoppningen – att man kommer fram till ett resultat så att inte Reach havererar redan i första rundan.

Förra veckan markerade jag lite grann de principer som jag tycker att man kan ha i det här läget. Jag kan bara nämna att jag i stort tycker att den brittiska kompromissen är en lämplig plattform att utgå ifrån inför de kommande förhandlingarna. Men vi får som sagt invänta vad Europaparlamentet säger och se hur mycket vi behöver justera utifrån det.

Därför tänker jag hålla mig till två frågor till miljöministern. Jag noterade med glädje hennes omsorg om företagens situation. Det tror jag är en av aspekterna, liksom att man också måste ta hänsyn till miljösidan.

När det gäller ämnen i varor och riskexponering sade miljöministern – eftersom man har så stor omsorg om företagen – någonting i stil med att exponeringsprincipen skulle leda till ett väldigt stort merarbete för företagen. Det skulle bli mycket större än om man gjorde tvärtom.

Jag skulle vilja fråga varför miljöministern då tror att företagen driver exponeringstanken och riskprincipen så starkt när det gäller de här frågorna. Det är den ena biten, och jag vill att vi är lite mer resonande.

Den andra frågan som jag tycker låter självklar i regeringens ståndpunkt gäller ämnen avsedda att avges från en vara. Jag tycker att *toner*-exemplet är mycket bra. Det visar vad det här kan innebära. Också jag kan stödja den idén.

Å andra sidan är det här ganska komplicerat. Jag vet till exempel att de som tillverkar jeans är väldigt oroadе för att de ska ingå bland dem som tillverkar varor som har ämnen som är avsedda att avges. När man tvättar ett par jeans är ju tanken att färgen ska försvinna successivt och att de ska slitas snyggt i tvättmaskinen och vid användning. Därför undrar de mycket över det här.

Jag kan känna att det är rätt tveksamt om jeansen ska finnas med. Därför skulle det vara intressant att veta vad ministern har för uppfattning i frågan. Är den typen av varor intressanta? Om ministern delar min uppfattning – hur ska vi då kunna sätta den gränsen på rätt ställe? Finns det några sådana tankar om principerna för hur man ska hantera frågan?

Anf. 8 CHRISTINA AXELSSON (s):

Det är glädjande att höra hur regeringen på olika håll, både i konkurrensrådet och i miljörådet, driver miljöfrågorna och försöker se till att Reach så småningom blir så bra som det bara går när det gäller att få ihop alla länder till en gemensam lagstiftning nu. På så sätt kan vi få bra varor som vi kan känna oss tämligen säkra med som konsumentер.

Jag tänkte fråga en sak med anledning av kommissionens förslag, som finns någonstans i bakgrunden som ett icke-papper eller vad det nu är för papper. Kommissionen pratar ju annars mycket om att göra konsekvensanalyser och se vad dess förslag får för effekt på olika saker. Har man gjort någon konsekvensanalys eller riskbedömning när det gäller vad det här kommer att innebära för konsumenternas hälsa? Vad kommer ut i ett nästa steg om det blir kommissionens förslag som vi diskuterar? Det hoppas jag verkligen inte ska bli fallet, utan jag hoppas att vi kan fortsätta att driva det engelska kompromissförslaget och helst göra det ännu bättre.

Anf. 9 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Ordförande! Kristdemokraterna har gett stöd till regeringens arbete med Reach och de här frågorna.

Nu är vi på väg mot en kompromiss, och det är ju inte så ovanligt i ett sådant här sammanhang. Men det är klart att det är just nu som det börjar bli lite känsligt. Hur långt kan man gå?

Jag gissar att Sverige ändå är en föregångsnation i miljöfrågorna. Vi har ögonen på oss när det gäller hur långt vi går med i kompromissen, inte minst med tanke på att kommissionen kanske står för ytterligare en kompromissnivå, som inte har kommit till tals ännu.

Min fråga till miljöministern är generell, men jag tycker ändå att jag vill ha ett litet förtydligande eller exemplifierande på området. Hur långt kan Sverige gå? Var är den bortre gränsen för att vi ska kunna ge vårt stöd till fortsatt arbete med kompromissen?

Anf. 10 LENNART FREMLING (fp):

Ordförande! Vi tycker att regeringen har rätt ambitionsnivå på det här. Vi tycker att man ska driva högt ställda krav.

Det är också angeläget att man får ett någotsånär snart ikraftträdande av Reach. Sveriges kemikalieskydd, liksom de andra europeiska ländernas, står och faller med centrala beslut om Reach. Det är den situation som vi har, och därför är det här en viktig fråga för oss. Industrin ska ta sitt ansvar och behålla det.

Vi är lite förvånade över förslagen från kommissionen med de långtgående undantagen. Jag undrar egentligen var de kommer ifrån och hur de har kommit fram.

Men i huvudsak vill jag bara uttrycka vårt stöd för regeringens ambition.

Anf. 11 ULF HOLM (mp):

Herr ordförande! Tack till miljöministern för föredragningen. Fördelen med att vara sist på talarlistan är att man kan instämma i vad andra har sagt. Jag gör det, framför allt i det som man påtalat om det viktiga och bra i att regeringen har en hög ambitionsnivå. Det måste verkligen framhållas.

Man blir lite bekymmersam när det gäller frågorna. Ordförandeskapets kompromissförslag och arbetet i rådet är svårt att bedöma. Samtidigt som ordförandeskapets kompromiss kanske är bra i sig – den backar inte fullständigt – finns det ändå rätt många obesvarade frågeställningar från svensk sida, som ni själva har skrivit i pm:et, som är väldigt avgörande. Vi får egentligen inte något svar, tycker jag, om hur långt man kan gå. Det enda svaret gäller bestämmelserna vid registrering av lågvolyämnen. Där har jag uppfattat miljöministern som att Sverige backar. Sedan finns det många andra frågor kvar. Man önskar att förslaget vidareutvecklas. Sveriges avsikt är att man ska öka ambitionsnivån och så vidare. Frågan är vilka chanser Sverige har för att få gehör för de här synpunkterna. Vilka allierade har vi? Det verkar inte finnas så många allierade kvar. Kommissionen har ju backat fullständigt enligt deras nya ickepapper som cirkulerar någonstans i korridorerna.

Frågan är hur långt Sverige är berett att gå. Det känns som om vi är väldigt defensiva nu. Vi försöker nu rädda vad som räddas kan. Då är det en strategisk fråga. Hur långt är Sverige berett att backa i frågan om Reach? Nu är vi inne på sluttampen. Det nämndes innan att det finns vissa länder som kan ha gjort vissa av oss besvikna, som Tyskland till exempel. Det är en grön socialistregering som inte direkt har varit överambitiös i det här arbetet. Frågan är nu vad som händer med den nya regeringen i Tyskland, en regering med en konservativ förbundskansler. Blir det ännu värre nu? Finns det en uppenbar risk att det går i sank? Tyskland är väldigt tongivande i de här förhandlingarna. Vi gröna i Tyskland har fått kämpa för att försöka hjälpa Schröders parti att vara så duktiga som möjligt, men nu ser jag en klar nackdel med Angela Merkel. Det vill jag gärna att miljöministern utvecklar lite. Vilka allierade har vi kvar?

När det sedan gäller småföretagervänligheten tycker jag att det är jätteviktigt att man tänker på småföretag. Men använd inte småföretagen som en förevändning för att göra en sämre kemikalielagstiftning! Det övergripande målet är konsumentintresset. Vi ska ha en säker natur och säker användning. Då måste konsumentintresset läggas överst. Jag förstår och håller med om att man ska titta särskilt på småföretagen, men man

får inte undanta en hel sektor rakt av med det argumentet. Det tror jag är väldigt olyckligt. Konsumentintresset är det avgörande i det här läget. Jag hoppas att miljöministern kan dela den åsikten.

2005/06:5
14 oktober

Anf. 12 BJÖRN HAMILTON (m):

Herr ordförande! Jag har bara en liten kort kommentar angående flyget. Flyget ligger mig varmt om hjärtat. Vi har diskuterat i kammaren om nya flygskatter. Man diskuterar över huvud taget flygets miljöpåverkan mycket. Vi är ju emot att ange en flygskatt, som Socialdemokraterna har föreslagit. Här finns ett annat system som är angivet som en prestation från EU-kommissionen.

Jaså, vi är på Reach? Då får jag återkomma, herr ordförande. Jag ber om ursäkt.

Anf. 13 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Jag ska göra ett försök att svara på dessa frågor.

När det gäller kommissionens förslag, varför man har lagt det och vad det har för status så är det baserat på en överenskommelse mellan GD Miljö och GD Industri med Verheugen, Barroso och Dimas. Det är en överenskommelse dem emellan. Det är mycket anmärkningsvärt att man på det sättet går in. Vi agerar som om det här inte har någon officiell status. Samtidigt som vi markerar väldigt starkt mot det ignorerar vi det och säger att det är det brittiska förslaget som ligger. Så länge kommissionen inte har tagit upp det officiellt är det inget officiellt förslag. Det har mycket stor betydelse. Det innebär att om det skulle vara ett nytt förslag från kommissionen skulle alla regeringar behöva vara eniga mot kommissionen för att kunna fälla förslaget. Det har stor betydelse att det inte är ett officiellt förslag. I och med att det inte är ett officiellt förslag har det heller inte gjorts någon konsekvensanalys av just detta förslag. Om det skulle bli det skulle man vara tvungen att göra det. Vår förhoppning är att det hålls på den här nivån. Det har ändå haft mycket negativa konsekvenser. Det rubbar naturligtvis balansen i diskussionen och skapar ett slags idé om att kompromissen ska ligga på en lägre nivå.

När det gäller det brittiska förslaget och på vilket sätt vi har gjort avtryck har vi varit mycket aktiva och gjort avtryck, tror jag, på alla områden när det gäller att hålla uppe nivån i det brittiska förslaget. Vi har drivit substitutionen väldigt hårt. Vi har fått briter att åtminstone ta upp varufrågan. Det var ju en fråga som låg väldigt lågt tidigare. Det finns också, som många av er har påpekat, betydande brister på i stort sett varje punkt där vi har centrala krav. Från registrering till substitution och till varor går man inte tillräckligt långt för att vi ska vara nöjda. Därför fortsätter vi att driva dessa frågor.

Det gäller till exempel konsumentfrågorna som togs upp här. Vi har inte ett informationssystem som gör att man når fram till konsumenten som det ser ut i dag. Vår ambition är att starten på Reachsystemet ändå ska lägga en grund till ett sådant system. Det är därför vi säger att vi måste utveckla det brittiska förslaget ytterligare en bit.

När det gäller hur det här förhåller sig till andra områden som läkemedel och bekämpningsmedel är vår ambition att det ska vara samma typ av ansats där. Vi kan inte ändra på det nu så att det kommer in under Reach, men till exempel när det gäller bekämpningsmedel har vi ett växt-

skyddsdirektiv som ska omförhandlas, som är på gång och där vi har chans att driva samma typer av krav.

När det gäller beredskap för nationellt agerande, som Sven-Erik Sjöstrand var inne på, och vad som händer om det här inte alls når upp till kraven och vilken risken är att vi hamnar långt bort är det ett oerhört svårbedömbart läge. Det är sällan som man har en diskussion inom EU där åsikterna och förslagen går så otroligt svårt isär och konfliktlinjerna är så skarpa som i det här förslaget. Min bedömning är ändå att det inte hamnar på ett riskförslag av det breda slag som Hartmut Nassauer lade fram i inre marknadsutskottet. Det har man delvis lämnat redan i inre marknadsutskottet och industriutskottet. Men det finns fortfarande risker. En risk som är uppenbar efter industrirådet är att lågvolymkemikalier också omfattar kemikalier ända upp till 100 ton. Man försöker så att säga försvaga i det spannet, vilket är ett nytt inslag. Då ska vi ha klart för oss att av de här 30 000 kemikalierna som vi talar om är det 20 000 som är lågvolymkemikalier. Om man börjar gå upp till 100 ton är vi kanske uppe i 5 000 till eller 7 000 till. Det handlar verkligen om att man är inne och gör undantag på väldigt stora områden.

Vi har alltid en beredskap för nationellt agerande, men vi ska också ha klart för oss att det här är en harmoniserad lagstiftning. Vi kommer inte ifrån EU på det här området. Det är därför som vi lägger så oerhört stor kraft på att driva igenom målet Giftfri miljö i EU-sammanhanget.

När det gäller om Sverige har backat vill jag väldigt starkt understryka att vår uppfattning är och förblir att vi ska ha samma höga krav på lågvolymkemikalier som på alla andra ämnen. Vi konstaterar att vi efter ett års intensivt arbete med att övertyga andra om detta inte har lyckats få gehör. Däremot lyckas vi nu få visst gehör från ett antal länder när det gäller att skärpa kraven på nya lågvolymkemikalier. Det är därför vi går på den linjen. Vår uppfattning har inte ändrats, och vi framför den fortfarande med kraft så man vet att Sverige ligger där. Men vi ser att vi inte kommer att kunna komma framåt. Därför har vi lagt kraften på det andra kompromissförslaget.

Hur långt kan Sverige gå? har flera frågat. Vi kommer att ställas inför ett paket. Det är oerhört svårt att i förväg säga exakt hur man ska bedöma sammansättningen av det paketet när det gäller hur vi får backa på olika punkter. Vi var väldigt tydliga när kommissionsförslaget kom att om vi hamnar på ett förslag som undergräver de två avgörande principerna bakom systemet, att ansvaret ska ligga på industrin och att vi ska ha ett informationskrav med kunskap för kemikalierna som gäller brett – det är inte så att en kemikaliemyndighet ska kräva in data, utan man ska få ett bra dataunderlag som grund – eller om vi kommer i en situation där vi hamnar på lägre nivåer än vi gjorde tidigare, inte bara för lågvolymkemikalier utan kanske också för högvolymkemikalier, vilket kommissionens förslag skulle innebära, är vi ju på ett område som är helt oacceptabelt för Sverige. Det är därför vi har agerat så starkt som vi har gjort nu för att göra detta klart.

Som jag sade nyss röstade Sverige nej till grundvattendirektivet. Vi är inte främmande för att rösta nej, men vi vet att det alltid är mycket mera konstruktivt att vara med på båten, att in i det sista kunna vara med och påverka och vara med i de diskussioner som förs, än att helt ta avstånd. Det är vår linje nu. Vi anser att Reach ska genomföras. Vi har en absolut

ambition att det här ska bli en lagstiftning som lägger en grund som vi senare kan bygga vidare på, det vill säga att vi lägger en struktur som är den rätta. Om vi inte kommer fram på varje punkt ska strukturen vara av den arten att den går att bygga på och inte av en art som undergräver fortsatt förbättringsarbete. Det är väldigt viktigt.

Vi bedömer att det krävs väldigt mycket arbete framöver kring detta därför att det finns mycket lobbying. Lars Lindblad var inne på olika konfliktlinjer som finns här. Det finns konfliktlinjer inom industrin. Det är starka industriintressen som driver försvagningen av Reach. Men det finns också starka industriintressen som påpekar vikten av att man har ett starkt Reach, nämligen de som använder kemikalier har ett behov av att ha bra information och som blir ställda inför att annars producera varor som de inte fullt ut kan ta ansvar för inför konsumenterna.

När det gäller de politiska konfliktlinjerna har de varit tydliga mellan konservativa och socialister, men samtidigt finns det splittringar inom dessa. När det gäller socialistgruppen har det framför allt varit tyska socialdemokrater som i hög grad har lyssnat till kemikalieindustrins lobbying, dock gjorde man inte det i omröstningen i miljöutskottet. Där gick man på socialistgruppens linje. När det gäller den tyska regeringen har den drivit en konstruktiv linje och i många fall stött Sverige, vilket säkert också har en grund i att det är miljödepartementet som driver de här förhandlingarna. Man har en uppgörelse om vad som ska drivas från tysk sida. Men det är en öppen fråga ifall regeringsombildningen kan spela någon roll här. Så det finns många konfliktlinjer.

När det gäller exponering och Lars Lindblads fråga varför industrin vill ha detta om det skulle ge större krav har industrin framför allt drivit att man skulle ha en helt annan ingång på hela proceduren, att exponering skulle komma upp. Det har varit ett argument för att ta bort lågvolymerkemikalierna att säga att det är kemikalier som finns i små volymer. Det har varit ett sätt att vända uppochned på hela idén om att man skulle ge data till alla. Det som vi talar om här gäller de 200 allra farligaste kemikalierna. Där är vår bedömning att om vi skulle få de exponeringsdata som verkligen skulle vara relevanta skulle det vara ett merarbete för industrin. Det finns flera aspekter av exponeringsfrågan. Politiskt har nog det viktigaste varit att ifrågasätta idén om att alla kemikalier, oavsett hur de används eller hur mycket det finns av dem, behöver grunddata.

Frågan är också hur vi ser på olika typer av varor som jeans och annat. Regeringens uppfattning är att även när det gäller varor som jeans, textilier, kläder och annat är det viktigt att ha kunskap om kemikalieinnehåll. Jeans kan ju gå rakt in i huden. Det är ganska bekymmersamt att vi inte har särskilt stor kunskap. Det är till exempel mycket som importeras till Sverige. Vi vet samtidigt att vi måste ta ett steg i taget här och att det måste vara hanterligt. Det är därför som vi nu inte minst driver frågan om professionella användare, möjligheten att få information och att lägga upp en grund för ett bra informationssystem.

Vilka allierade har vi kvar? Det är ingen lätt fråga. Jag vill med försiktighet uttala mig om andra länders positioner som ändrar sig en hel del, men vi har ju starka supportrar i vårt närområde som till exempel Danmark. Som jag har sagt ligger Storbritannien, Tyskland och andra som Nederländerna förhållandevis nära. Men på flera punkter ser vi att vi inte har tillräcklig uppbackning för ett så starkt förslag som vi vill ha,

utan vi kommer att hamna på en kompromiss. Det är nog ganska tydligt. Vissa länder har fortfarande en ganska tydlig splittring mellan industrisidan och miljösidan. Hur debatten nu fortsätter kommer att få en ganska stor betydelse. Det är viktigt, tror vi, att i ljuset av detta ändå ta Storbritanniens förslag som utgångspunkt. Det är ändå ett förslag som vi kan ha som utgångspunkt och leva med som kompromiss om vi får tillgodosett några av de punkter som vi har pekat på.

Anf. 14 AGNE HANSSON (c):

Jag vill tacka för de svar som jag har fått på frågorna. Jag tycker att det är bra att regeringen ser det nya förslaget från kommissionen som en nullitet. Det är väldigt viktigt. Det ställer ju till mycket problem.

Jag tycker att det är bra att regeringen har en hög profil när det gäller att påverka kompromissförslaget så här långt. Någon sade att vi är inne i sluttampen av behandlingen av Reach. Jag ser det inte så. Nu är ju Europaparlamentet betydligt längre i kompromissandet, men när det gäller rådet är vi i inledningen av en slutfas. Då tycker jag att det är oerhört viktigt att vi, om vi har höga ambitioner på miljöpolitikens område, vilket jag tycker mig höra från regeringen, har en hög svansföring i inledningen och inte antyder några kompromisser. Om vi börjar att antyda det nu kan vi komma väldigt illa ut i sluthanteringen. Jag skulle vilja skicka med att man ska vara ytterst försiktig i de delarna. Jag tycker att man borde inte bara avvakta nästa översyn av lagstiftningen, när till exempel växtskyddsdirektivet kommer och läkemedel, som vi inte vet något om huruvida vi ska revidera, utan kräver att man ser över det också i samband med Reach så att man får en heltäckande miljöprövning på alla de farliga ämnena. En sådan detalj som att jeans ska vara med är ju fullständigt självklart. Konsumenten är väldigt viktig i sammanhanget. Om man tillverkar jeans som har en massa ämnen som lätt försvinner ut för att de ska ändra färg är det ju i högsta grad angeläget att man har med det i de sammanhangen. Det är åtminstone någonting som man tycker sig kunna begripa i denna snåriga teknik av bedömning i de här frågorna.

Jag tycker att det är långt för tidigt att börja diskutera var smärtgränsen går i ett kompromissande. Nu gäller det att hålla en hög svansföring. Jag vill också ställa en fråga till regeringen. Det har diskuterats olika politiska konstellationer inom Europaparlamentet. Jag har inte tagit upp dem, men det har nu i samband med behandlingen i de olika råden sagts från regeringen att man hela tiden ska låta miljöministern ha ansvaret för råden. Jag har inget misstroende gentemot Thomas Östros. Jag tycker att det är en väldigt bra kille. Nu var det inte miljöministern som var med förra veckan. Jag tror inte att det är en signal om att man har graderat ned miljöpolitiken från regeringens sida, men jag vill skicka med och ge stöd för en fortsatt hög svansföring i miljöfrågorna. Tack för svaren så här långt.

Anf. 15 ULF HOLM (mp):

Herr ordförande! Tack till miljöministern för dina bra svar i mångt och mycket! Vi får absolut inte ge upp nu. Det är precis som Agne Hansson säger. Vi är inne i en inledning. Då får man inte börja kompromissa med sig själv. Jag får lite grann känslan att vi börjar kompromissa med oss själva. Vi tycker att fienden verkar vara så stor. Det gör mig lite be-

kymrad. Det är väldigt defensivt nu. Vi borde verkligen höja svansföringen. Miljöministern säger att vi får se hur vi får backa i de olika förslagen i kompromissen. Utgångspunkten är att vi ska ge upp, att vi ska backa. Det är det jag känner oro för. Vi borde ju ta stegen längre fram. Om vi tittar på s. 10 i det vi har fått om det övergripande står det att den viktigaste utgångspunkten för ett svenskt ställningstagande till Reach är att lagstiftningen ligger i linje med och bidrar till uppfyllandet av svenska miljömål. Man har inte ens som första punkt att man ska nå längre i kemikaliebekämpningen. Det är det som oroar mig. Vi ska bara försöka se till att behålla det vi själva har satt upp i svensk lagstiftning. Det tycker jag är lite synd. Jag utgår från att miljö- och jordbruksutskottet håller koll på de olika detaljerna så att vi håller oss till övergripande strategi i det här rummet.

En annan sak som miljöministern nämnde var att Reach är en gemenskapspolitik. Om jag har förstått det rätt kan vi inte ha strängare lagstiftning än den EU sätter upp. Samtidigt säger du att det är viktigt för regeringen att bygga vidare på Reach så att strukturerna är klara. Det betyder väl att Reach ska vara någonting att bygga vidare på? Då måste vi kunna ställa högre krav inom vissa områden när Reach är fastlagt. Det där hängde jag inte riktigt med på. Antingen är det gemenskapspolitik, eller så är det minimilagstiftning som vi kan ha betydligt starkare i Sverige.

Anf. 16 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Jag tycker att det här är en väldigt viktig diskussion. Hur agerar vi i en förhandling? Det är tveklöst så att vi har en hög svansföring. Vi har oerhört progressiva positioner. Vi har hållit fast vid dem. I analysen och diskussionen med britterna har vi hållit fast vid alla våra positioner. Det har varit utgångspunkten: Här ligger vi fortfarande, och det är våra krav.

Sedan är frågan hur långt vi har kommit i kompromissande. Förhandlingarna har pågått mycket länge i rådet. Det måste vi ändå säga. Det är därför vi också ser på vilka punkter vi har allierade och på vilka punkter det är väldigt svårt. Britterna har en ambition att faktiskt ta ett första beslut i rådet i november. Det innebär att vi ändå närmar oss slutförhandlingen i den här första vändan. Att britterna har lagt fram ett kompromissförslag innebär i någon mening att kompromissandet redan har börjat.

Då är det alltid en viktig fråga hur vi agerar. Vad är det mest konstruktiva? Jag tror att alla är väl medvetna om Sveriges positioner. Vi har dessutom hotet om att vi inte ställer oss bakom det här med oss. Det är ett ganska allvarligt hot. Sverige har spelat en mycket viktig roll i hela kemikalielagstiftningen, så det vore ytterst allvarligt för rådet och EU om Sverige sade att det här är så uselt så att vi inte kan ställa upp på det. Möjligheten till hot ska vi naturligtvis använda. Jag törs säga att på det här området är det nog allvarligare för kommissionen om Sverige inte skulle ställa sig bakom, och kanske ytterligare några länder, än vad det kan vara i andra fall.

Frågan är om vi vill vara radikala och misslyckas. Att behöva rösta nej till ett direktiv som ändå går igenom är höjden av misslyckande. Det kan resultera i att vi får en usel kemikalielagstiftning som vi sedan måste leva med i Europa. Det är den balansen vi alltid står inför. Vad är värst? Då handlar det om hur många allierade vi har. Vi har inte så många röster

i rådet. Sverige är ett litet land. Vi behöver allierade som Spanien, Tyskland, Storbritannien, alltså ett antal stora länder, för att de facto få igenom våra beslut. Det är mycket svårt att exakt förutse hur man i varje läge ska förhålla sig i en sådan här förhandling, vilka bedömningar man gör av vad som är möjligt att uppnå. Men jag försäkrar att vi kommer att utnyttja varje möjlighet att stärka den här lagstiftningen så långt det över huvud taget är möjligt. Vi kommer också att utnyttja möjligheten att säga att det här är under vad som över huvud taget är acceptabelt för oss. I de lägena är det också väldigt viktigt att vi försöker bygga allianser så att vi får vad vi kallar en blockerande minoritet som faktiskt kan se till att vissa förslag över huvud taget inte går igenom.

När det gäller hur Sverige företräds i de här förhandlingarna tycker jag att det är en styrka att vi har en industriminister som med kraft företräder miljösympunkterna i konkurrensrådet. Jag tror faktiskt att det stärker oss att visa att vi har en enad profil i Sverige. Det tror jag är betydelsefullt.

Anf. 17 ULF HOLM (mp):

Jag har ingen uppföljningsfråga utan vill bara tacka miljöministern för att det antligen var lite jäklar anamma och inte så defensivt. Jag vill tacka för det.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Det kunde du ha sagt i det första inlägget.

Jag konstaterar att det finns ett stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta förhandlingarna.

Vi tar nr 4 Klimatförändring.

Anf. 19 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

I november–december hålls det historiska första partsmötet i Kyoto-protokollet. Rådet kommer då att ha rådsslutsatser som underlag för våra förhandlingar. Parallellt hålls det elfte partsmötet i klimatkonventionen. Vi har en klimatkonvention som antogs i Rio. Under den ligger Kyoto-protokollet. Som ni vet är inte alla som är med i konventionen med i protokollet. Framför allt är det Australien och USA som har valt att inte gå med i själva protokollet.

EU har en pådrivande roll i de globala klimatförhandlingarna. Arbetet är nu bland annat inriktat på att få till stånd en post-Kyoto-regim. Kyoto-protokollets åtagandeperiod sträcker sig till 2012. Därefter har vi ingen internationell överenskommelse. Sverige har tillsammans med ett antal andra medlemsstater varit pådrivande och medverkat mycket aktivt att arbeta för en sådan här dialog kring framtiden. Rådsslutsatserna innehåller också en kortare text om EU:s system för handel med utsläppsrätter och behovet av vissa snabba förbättringar mot bakgrund av vunna erfarenheter.

Beroende på hur mycket tid vi har kan jag säga något om de prioriterade frågorna för EU. EU säger inför förhandlingarna att det är viktigt att Kyotoprotokollets flexibla mekanismer, gemensamt införande, JI, och CDM, Clean Development Mechanism, fungerar effektivt med tillräcklig finansiering. Det är viktigt att vi just nu ser att det här inte fungerar riktigt väl, vilket innebär att en lång rad CDM-projekt i u-länderna inte har

kommit på plats på det sätt som vi önskar. Det är en hjärtefråga för u-länderna. Vi måste därför se till att det här fungerar.

Ordföranden för mötet, Kanadas miljöminister Dion, har en ambition att mötet ska besluta om inledningen av en förhandlingsprocess om en regim efter Kyoto. Det är mycket glädjande att Dion på ett väldigt kraftfullt sätt driver denna fråga som har varit mycket konfliktladdad. Väldigt många u-länder bland annat har inte velat påbörja en sådan här dialog över huvud taget. Det är vår förhoppning att Dion lyckas i detta, att vi får ett uttalande från det här mötet om hur det fortsatta arbetet med en regim efter Kyoto ska gå till.

Vi understryker från EU:s sida att det är viktigt att förhandlingar om en post-Kyoto-regim får ett brett deltagande. Det är viktigt att få med USA naturligtvis och Australien som inte har skrivit på Kyotoprotokollet, att de nu träder in i processen, men också att utvecklingsländer med stora utsläpp som Indien och Kina tar en mer aktiv roll.

Det råder enighet i EU om att den regim som kommer efter Kyoto bör bygga på samma principer som de som lades fast i Kyotoprotokollet med utsläppshandel och flexibla mekanismer så att det kan fortsätta. När det gäller partsmötet kommer en väldigt viktig del av det att handla om att anta den så kallade Marrakechöverenskommelsen som bland annat innehåller beslut om hur man ska göra med dem som inte följer Kyotoprotokollets bestämmelser. Vad händer om man inte uppfyller de åtaganden man har gjort? Det är det vi kallar för *compliance*-regimen.

När det gäller EU:s förhandlingsstrategi ser vi det som väldigt viktigt att vi uppfyller våra åtaganden. Det är väldigt viktigt i de här förhandlingarna. Om vi inte uppfyller våra åtaganden kommer vi inte att ha framgång.

Många utvecklingsländer är framför allt intresserade av anpassningsfrågor. Det blir allt tydligare att många u-länder drabbas hårt av klimatförändringar redan i dag. Det är viktigt att vi tillmötesgår deras intresse av att diskutera de här frågorna.

När det gäller frågan om en revidering av EU:s handelsdirektiv, som egentligen är en intern EU-fråga som tas upp här, finns det ett behov av att förtydliga vilka anläggningar som ska ingå i det här direktivet. Det finns en diskussion om detta. Vilka förbränningsanläggningar ska ingå? Här är det vissa länder som tycker att man borde gå snabbt fram med formella förändringar i regelsystemet före den översyn som påbörjas av mitten av 2006.

Anf. 20 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Man talar här om möjligheter till förbättringar när det gäller utsläppsrätter och vad man avser med detta. Bedömer man det möjligt att exempelvis få till någon *benchmarking* inom industrin? Och hur ser det ut i fråga om utsläppsrätter, kan det bli auktionering i stället för gratis tilldelning? Hur ser man på det för närvarande?

Anf. 21 LENNART FREMLING (fp):

Jag är inne på samma linje. I det här papperet står det bara om vissa snabba förbättringar. Det gör mig lite orolig när man ser en sådan formulering. Frågan är vem som tycker att det är en förbättring.

2005/06:5

14 oktober

Jag kan tänka mig att det finns risker för att man urvattnar systemet på ett eller annat sätt. Jag är angelägen om att man ska auktionera ut utsläppsrätterna i stället för att dela ut dem gratis. Men jag misstänker att det inte kan ingå i de vissa snabba förbättringarna. Det är ju en ganska grundläggande frågeställning för hela systemets funktion, så det lär ju anstå i vart fall tills det kommer en ny period.

När det gäller de fyra punkterna i förslaget till svensk ståndpunkt tycker jag att det är viktigt att understryka att man ska starta förhandlingarna om vad som ska komma efter Kyoto så att man verkligen får målsättningar till 2020 och gärna också till 2050 och 2100. Då kan man räkna baklänges och se vilka realistiska åtgärder som behöver vidtas.

Det är alldeles uppenbart att vi på längre sikt måste minska utsläppen på hemmaplan, och då är det lika bra att börja ganska snart under förutsättning att man kan göra det på ett likartat sätt, alltså konkurrensneutralt för svensk industri gentemot annan industri.

Däremot är jag lite skeptisk till CDM- och JI-mekanismerna. I och för sig förstår jag att u-länderna gärna vill ha det, och jag är gärna med på att man ska ge u-hjälp, men risken är ju att man genomför vissa projekt i u-länderna som i realiteten inte minskar några utsläpp. Dessa projekt kanske till exempel hushållar bättre med utsläpp än andra tekniska möjligheter, men det är ju inte säkert att dessa tekniska möjligheter skulle genomföras om man inte hade den här satsningen. Därmed finns det en risk för att de totala utsläppen av växthusgaser ändå ökar som en följd av systemen. Jag tror att det finns stora risker för att det blir en smitväg för att de rika ländernas industrier inte ska vidta några åtgärder.

Som sagt, vi i de rika länderna måste minska utsläppen på hemmaplan så småningom i alla fall, och då gäller det att börja så tidigt som möjligt.

Anf. 22 LARS LINDBLAD (m):

Först och främst vill jag ge ett mycket starkt och tydligt stöd till miljöministerns ambition att så starkt driva CDM och JI för att snabba på den processen. På grund av senfärdigheten och de praktiska problemen har man nog tappat väldigt mycket av globala utsläppsreduktionsmöjligheter – dessutom till en låg kostnad – jämfört med vad vi skulle kunna ha åstadkommit om processen hade varit snabbare. Ibland har det varit ren byråkrati som har lagt hinder i vägen.

Jag trodde att vi hade en ganska stor enighet i riksdagen om att det här är bra metoder som vi ska ställa oss bakom. Jag tycker därför att det är mycket bra att miljöministern var så tydlig i sitt agerande.

Sedan har vi vid olika tillfällen fört upp en fråga till miljöministern när det gäller de kommande perioderna för EU:s åtaganden. Vi har lyft fram frågan om en harmoniserad tilldelning. Enligt min uppfattning har ett antal länder fuskat under den försöksperiod som nu pågår genom att ge en väldigt riklig tilldelning till vissa av sina sektorer medan Sverige har agerat som ett gott föredöme och tagit i ganska hårt. Det innebär till exempel att en del av den svenska energiproduktionen måste köpa utsläppsrätter utomlands från dem som inte har gjort någonting, vilket är mycket olämpligt.

Dessutom känner jag att det finns en växande misstro mot handelssystemet som sådant i Sverige både bland befolkningen och inom industrin

som skyller höga elpriser på bland annat höga kostnader för utsläpps-rätter, vilket har debatterats i tidningarna.

Därför tycker jag det vore ett lämpligt läge just nu när diskussionen om de inre förhållandena i EU kommer upp att miljöministern lyfter fram en idé om gemensam tilldelning. Sedan kan vi diskutera *benchmarking*-teknik eller annat, men jag tror att det skulle vara mycket bättre om tilldelningen till branscherna sattes i Bryssel och inte i de olika huvudstäderna, därför att det leder till att vissa länder kan fuska medan andra inte kan göra det.

Jag vill därför föreslå att miljöministern tar upp den frågeställningen vid detta möte.

Anf. 23 AGNE HANSSON (c):

Vi ligger bra till när det gäller målen och CDM. Dock har inte heller vi från Sveriges sida helt och hållet betalat vår andel. Så jag vill helt enkelt fråga hur det ligger till med den saken.

Jag tycker att det är bra att man nu inkluderar också flyget i systemet för utsläppsrättigheter. Det är ett första viktigt steg till en – som jag skulle vilka se – internationell flygbränsleskatt, alltså inte en biljettavgift på nationellt flyg utan en internationell skatt på flygbränsle som ett andra steg. Det här är nog en ödesfråga på sikt.

Sedan undrar jag hur ministern ser på att EU skulle kunna inkludera USA i det här systemet. Dessutom borde man väl inkludera hela transportsektorn, även sjöfart och landburen trafik, i utsläppsrättighetshandeln. Det var mina frågor.

Anf. 24 ULF HOLM (mp):

Detta är ju en klart avgörande fråga där vi verkligen måste kämpa hårt. Vi är ganska duktiga i Sverige, men så småningom måste vi ta ett större ansvar. Men vi måste ta ett stort ansvar redan i dag och EU måste ligga på, det är helt klart. Vi från Miljöpartiet stöder tuffast möjliga ståndpunkt i detta, och det är väl ingen kioskvältare precis som nyhet betraktad.

Däremot kan man gå in på frågan vad som ska komma framöver. Då har det förts fram flera olika argument, till exempel olika extra importskatter. Ett annat förslag är klimattullar. För att markera Kyotoavtalets vikt för länder som inte har skrivit under det måste EU agera för att få dem att göra det eller ekonomiskt straffa dem.

Sedan handlar det också om konkurrenskraften. Länder som inte tar ansvar för en ansvarsfull klimatpolitik kan inte sälja billiga produkter. Så enkelt är det. Samma linje måste gälla för alla. Då kan klimattullar vara en lösning, det vill säga att man lägger en särskild skatt på de varorna eller de länderna. Men jag ska inte berätta allt om klimattullar nu utan jag hänvisar till en motion som jag och några andra miljöpartister har skrivit. Den kan ni läsa efter mötet, så blir ordföranden glad.

Ska vi diskutera flyget under denna punkt? Eller ska vi vänta till punkt 6?

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Vi kommer ju tillbaka till det vid punkt 6. Men det är slutsatserna som vi tar ställning till nu.

2005/06:5

14 oktober

Anf. 26 ULF HOLM (mp):

Okej. Då anser vi från Miljöpartiet att det är livsfarligt att ta med flyget i utsläppssammanhang. Flyget är en transportsektor som ligger utanför det här. Utsläppen från flyget är betydligt viktigare och farligare än de utsläpp som sker vid marknivå. Så blanda inte ihop dessa olika utsläpp. Flyget måste ha en särställning och särskilda regler. Det får inte blandas in i det vanliga utsläppssystemet. Det tror jag är den viktigaste signalen. Börjar man släppa in flyget här är jag väldigt rädd för att hela systemet kan ta ett steg bakåt i stället för ett steg framåt.

Anf. 27 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v):

Några har sagt här att fler sektorer måste in i utsläppshandeln, och det håller jag fullständigt med om. I dag är det kanske 50 % som är med i utsläppshandeln, och det är alldeles för lite. Naturligtvis måste vi som ett i-land ta ett mycket större ansvar. Rika länder som släpper ut mycket måste ju ta ansvar för framtiden.

Att försöka att få med USA är jätteviktigt. Där har man ju redan delvis sett konsekvenserna av växthuseffekten, och då är det konstigt att man inte ger någon signal om att man vill vara med. Det finns ju i och för sig delstater i USA som driver på i dessa frågor på ett bra sätt, och jag hoppas att hela USA går med och naturligtvis även Australien.

Jag kan berätta att vi i mitt parti besökte Svenska Energi i tisdags kväll och fick en intressant föredragning som också innehöll lite om utsläppshandeln. Det sades saker där som jag reagerade inför. Det gäller till exempel prisbilden. Jag ska inte gå in i detalj, men naturgas och biobränsle har ett ganska högt energipris inom EU i dag. Då har man i stället för att använda sig av det gått över till kol. Man har startat upp gamla kolkraftverk och köpt upp utsläppsrättigheter. Genom det får man en ökad lönsamhet.

Om man startar upp gamla, föråldrade fossila verk kommer ju CO₂-utsläppen att öka. Där är det viktigt att det görs en analys. Man borde kanske ha fler mekanismer än utsläppshandeln för att klara detta. Man måste arbeta så att man får bort kolkraftverken och satsar mer på den nya tekniken.

Sedan är det viktigt att se över Marrakechöverenskommelsen och se till att det finns bestämmelser som gäller om man inte uppfyller Kyoto-protokollet. Det är oerhört väsentligt.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Jag vill bara informera om att miljö- och jordbruksutskottet kommer att ha en särskild ”dragning” om de här frågorna den 8 november. Det kan ju vara bra att veta om det är någon som funderar på uppföljningsfrågor. Vad vi tar ställning till nu är slutsatserna, och de är ganska begränsade. Dessutom ligger vi tolv minuter efter i körschemat.

Anf. 29 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Den enda fråga som kommer att tas upp när det gäller handelsdirektivet handlar om vilka typer av förbränningsanläggningar som ska ingå. Det har inte varit likartat i alla länder i fråga om storlek och annat. Sveriges uppfattning är att det går att hantera utan att gå in med regelförändringar direkt. Vi tycker att det är knepigt nu när vi precis är inne i en ny

tilldelningsperiod. Det ska göras en översyn av hela direktivet 2006, och då kommer alla frågor som ni har rest här att tas upp. Sverige drev ju till exempel auktionering från början. Det handlar också om hur tilldelningen ska gå till.

Här vill jag säga till Lars Lindblad att även om man kan ha synpunkter på nationella tilldelningar har ju kommissionen agerat ganska offensivt gentemot vissa länder – till exempel mot Polen och andra – när det gäller att se över systemen. Men det här är ju någonting där vi helt enkelt måste lära oss, men det återkommer alltså i ett större sammanhang. Så nu är det en ganska begränsad fråga. Vi från svensk sida försöker att hålla undan så att vi inte ska behöva gå in med regelförändringar just nu.

Kyotoprotokollets framtid är ju en diskussion som vi skulle kunna föra i flera timmar. Vi från Europa slog i våras mycket tydligt fast att till 2020 behövs det 50–30 % minskning i industriländerna. Till 2050 behövs det mellan 50 och 80 %. Det var en mycket tydligt markering från EU:s sida att det handlar om mycket större utsläppsminskningar i framtiden.

Som det sägs i protokollet är det viktigt att en betydande del av detta görs i våra egna länder. Men här är det fråga om en svår balans. Sverige har varit det land i världen som allra tydligast har markerat detta. Dels har vi uppsatt ett nationellt mål på minus 4 % som högre än vad vi behöver göra enligt Kyotoprotokollet, dels har vi sagt att det ska ske utan utnyttjande av flexibla mekanismer.

Det finns inget annat land i världen som har gjort en sådan markering. Vi har ofta skäl att framföra detta, och då är det oerhört betydelsefullt att visa – och det är en argumentation som jag har använt mig av vid de möten som vi har haft under senare tid – att Sverige har minskat utsläppen och samtidigt ökat BNP. Vi har minskat utsläppen med mellan 2 och 3 %, och vi har ökat BNP med 30 % sedan 1990. Detta är en väldigt stark argumentation. Även Storbritannien driver den här linjen mycket starkt.

Å andra sidan har vi de flexibla mekanismerna som en gång infördes i Kyotoprotokollet, och vi måste acceptera och respektera att de finns där. Poängen med dem är att de skapar möjligheter för kostnadseffektiva minskningar. De är viktiga för många länder rent konkret. EU kommer inte att klara dessa åtaganden utan att använda de flexibla mekanismerna.

Jag tror att det var Tysklands miljöminister Trittin som konstaterade att många av oss har med oro sett detta som en smitväg. Ändå visar det sig nu att det här kanske är en flytväst på Kyotoprotokollet. I och med att vi har dessa mekanismer är det inte bara de länder som har skrivit under åtagandet som är intresserade av Kyotoprotokollet, utan det är en lång rad andra länder som är involverade i det och har ett intresse av att vi fortsätter. Vi kan nu notera att ett antal u-länder säger att det behövs en mer långsiktig regim för man måste veta hur detta med CDM ska fungera framöver. Många företag efterfrågar också denna långsiktighet.

Det innebär att utsläppsrättssystemet bör utvidgas till att bli ett globalt system. Det är en bit kvar dit, men det har en inre kraft. Det driver. Företag som i dag har anläggningar i både USA och Europa önskar att det ska breddas. Därmed anser vi att det är viktigt att värna det här systemet.

Bland u-länderna i dag finns det några som uttalar en oro till exempel för att vi tar russen ur kakan och gör de enklaste satsningarna först som

2005/06:5
14 oktober

CDM-projekt. Sedan får de göra det svåra. Men framför allt finns det ett stort intresse av att detta ska fungera. Min bedömning är att vi måste bygga på det här systemet för att stärka protokollet, och det är det som ska vara basen för fortsättningen. Men det handlar om svåra avvägningar.

Några har frågat om USA. Jag besökte just USA, och jag har också deltagit i mindre förmöten till det stora Montrealmötet. Just nu finns det ingen som helst beredskap från USA:s sida att gå in i Kyotoprotokollet och inte heller att diskutera om någonting efter det. Det är till och med en så negativ inställning att man inte ens är beredd att sätta sig vid bordet, och man vill försöka förhindra övriga parter att föra dessa samtal. Så det är en förhandlingsmässigt mycket allvarlig situation.

Jag har talat med *under secretary* som driver förhandlingarna internationellt och även med Bush rådgivare om det här. Vi har haft ganska öppenhet och intensiva diskussioner, och det är tyvärr så att USA på ett ganska offensivt sätt försöker att undergräva dessa förhandlingar.

Vi gör ändå bedömningen att läget i USA kan förändras. Det händer mycket där. Det är många företag som har ett intresse, och man arbetar med utsläppsrättshandelssystem. Så det finns ett tryck underifrån som kan leda till en positionsförändring. Det här måste vi ha med oss när vi går in i samtalen.

När det gäller fler mekanismer än utsläppsrättshandel pågår det, som jag sade, en diskussion i Sverige om elpriserna. Mona Sahlin har gett ett uppdrag om att man ska se över konkurrenssituationen på elmarknaden när det gäller elprissättning och de kopplingar som görs, och det tycker jag är viktigt. Det här handlar ju mycket om prisbildningen, kanske i högre grad än om utsläppsrätterna. Det är viktigt att inte utsläppsrättshandeln sätts i fråga på grund av detta. Vi kommer naturligtvis att följa de erfarenheter som vi gör nu när vi går in i en fortsatt diskussion om hur utsläppsrättshandelssystemet ska fungera i framtiden.

Några har varit inne på flyget, och vi återkommer till det. Jag lämnar det och låter fler återkomma med synpunkter på flyget innan jag tar upp det.

Det behövs fler mekanismer än utsläppsrättshandel. Vi har i Europa ett program för alla möjliga typer av insatser som också behövs parallellt med utsläppsrättshandeln. Det är också en växande uppfattning bland många andra länder i världen. Det är mot bakgrund av det som vi ska se att EU går in i samarbete med Indien och Kina när det gäller teknikutveckling och annat.

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt.

Nästa punkt gäller bättre lagstiftning.

Anf. 31 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Det här en diskussion som förs i rådet. Att vi ska få en bättre lagstiftning på EU-nivå är en profilfråga för det brittiska ordförandeskapet. Det handlar bland annat om hur kommissionen tar fram ny lagstiftning genom konsultationer med berörda och konsekvensanalyser av effekterna för ekonomin, sociala förhållanden och hälsa och miljö så att rådet och parlamentet kan fatta sina beslut på bästa möjliga underlag. Det handlar också om förenkling av gällande lagstiftning.

Frågan har hittills mest diskuterats av konkurrenskraftsrådet som ett medel att stärka den europeiska industrin och bidra till Lissabonstrategins mål om hållbar tillväxt och sysselsättning. Syftet är nu att skapa större ägarskap för denna process inom miljöområdet

Sverige har generellt en positiv hållning till arbetet med regelförbättring. Det är viktigt att förbättra politiken så att regler blir enkla och tydliga för dem som ska tillämpa dem. Jag vill understryka att det här inte är fråga om att ställa lägre krav utan det handlar om att åstadkomma samma eller högre miljönytta med enklare och effektivare lagar.

Sverige välkomnar kommissionens arbete med att föreslå förenklingar i den befintliga miljölagstiftningen bland annat i samband med de nya strategierna för luftföroreningar och avfall där vi kan till exempel sammanföra en mängd lagar till färre lagar. Men det är nog så viktigt att stärka EU:s miljöpolitik när nya förslag tas fram. Bättre lagstiftning innebär stärkt lagstiftning.

Konsekvensanalyser av ny lagstiftning är ett viktigt redskap för att nå det övergripande målet om hållbar utveckling och målen i Lissabonstrategin. Det slogs fast vid toppmötet i Göteborg under Sveriges ordförandeskap när EU:s strategi för hållbar utveckling antogs.

Sverige har varit drivande i den här frågan för att alla tre dimensioner ska belysas på ett mer balanserat och rättvist sätt när man gör konsekvensanalyser. När det gäller effekterna av förslag på miljöområdet är det viktigt att lyfta fram vinsterna för miljö och hälsa i samma utsträckning som kostnaderna för industrin.

Det är också viktigt att ha med ett långsiktigt perspektiv och att se på fördelarna för industrin, till exempel möjligheten att stimulera utvecklingen av nya och bättre produkter. I samband med att Reach presenterades kom konsekvensanalyserna på det här förslaget i fokus. Då bidrog ju Sverige bland annat med analyser som visade på just miljönyttan av förslagen.

Konsekvensanalyser är också ett nyckelredskap för att försäkra att andra sektorsråd beaktar miljöhänsynen i sina beslut. Som Sverige ofta har framhållit är de beslut som fattas på exempelvis transport- och energiområdena avgörande för hur vi ska lösa miljöproblemen.

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns ett stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta förhandlingarna. Sedan har vi punkt 6 a om luftfartens inverkan på klimatförändringen som vi i och för sig redan har haft en föredragning om, eller? Finns det något att tillägga där?

Anf. 33 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

När det gäller flygets utsläpp av växthusgaser kan jag bara kort konstatera att den typen av överväganden som fördes fram här är precis det som vi kommer att titta närmare på. Vi är positiva till att EU tar initiativ på det här området, men vi ser också problem. På vilket sätt det ska ske behöver analyseras bättre, så vi kan återkomma till det när vi har kommit lite längre i våra analyser.

Anf. 34 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Jag vill bara fråga hur regeringen tänker inför framtiden. Ska det vara en egen, ny bubbla för flyget eller ska det gå in i den totala bubblan som redan finns?

Anf. 35 ULF HOLM (mp):

Vi i Miljöpartiet tycker att Sverige bör ha en avvaktande negativ inställning till detta och analysera först. Att göra analysen efteråt, sedan man har sagt ja verkar vara lite fel turordning. Framför allt måste man titta på stålindustrin och så vidare när det gäller andra alternativ. Ska det vara ett eget utsläppssystem eller ska det ingå i det andra? Det är många, avgörande frågor som man borde analysera först och därför i detta läge säga nej till det förslag som ligger.

Anf. 36 ANDERS G HÖGMARK (m):

När det gäller flyget och utsläppsrätter har jag en helt annan uppfattning än Ulf Holm tidigare gav uttryck för. Det finns många problem med att få in flyget och transportnäringsen i utsläppsrättssystemet. Eftersom det finns många problem skulle man kunna ägna stor tankemöda för att hitta system som är lämpliga. Dessutom bör man ha tilldelningssystem som skapar en rimlig konkurrensneutralitet länder och kontinenter emellan. Det är också centralt. Vi har tidigare varit inne på kritiken mot det nuvarande systemet.

Att se det här som ett första steg för att sedan komplettera det med flygskatt, som Agne Hansson var inne på, är ju fullständigt galet. Min fråga är bara: Det förslag som nu finns aviserat om någon form av skatt på flyget, på vilket sätt skulle detta kombineras med utsläppsrättigheter? Vilken miljöeffekt har det system som det nu flaggas för? Man måste ändå se det som en helhet. Eller är tanken att vi ska både verka för utsläppsrättigheter och för flygskatt? Då vet jag i alla fall en vid bordet som blir väldigt glad, men det blir inte jag.

Anf. 37 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Låt mig först till Ulf Holm säga att vi röstar varken ja eller nej. Det är två eller tre veckor sedan som vi fick förslaget. Vad vi säger är att ökade utsläpp från flyget är ett stort problem. De har ökat med 70 %. Vi ser också hur världsflyget expanderar mycket snabbt. Alltså är det välkommet att detta problem tas upp och adresseras av kommissionen med ett förslag. Däremot går vi inte in på att bedöma förslaget i sig.

Precis som sägs här finns det problem med att lägga flyget i samma bubbla som övriga till exempel när det gäller konkurrensen med andra. Samtidigt kan det finnas fördelar. Det har att göra med de internationella förhandlingarna. Vi har haft mycket svårt att komma fram i den internationella flygorganisationen som under många år har diskuterat de här frågorna. Därför kan det vara angeläget för Europa att ta ett särskilt initiativ.

Ett problem med att lägga flyget i en egen bubbla är att det kan förhindra någonting som nu diskuteras mycket, nämligen att det här skulle kunna bli ett av de områden där vi börjar med något slags sektorsbaserad utsläppshandel över hela världen när det gäller flyg eller kanske transpor-

ter i Europa. Det här är någonting som vi måste analysera väldigt noga. Jag välkomnar de synpunkter som har lämnats här.

När det gäller flygskatten och utsläppsrätter är det precis som när det gäller CO₂-skatter och annat någonting som vi måste ta ställning till när det här förslaget kommer på bordet. Då får vi förhålla oss till hur det ska samköras med lagstiftning och andra skatter som vi redan har i Sverige. Det är också någonting som vi får ta i ett senare läge.

Anf. 38 AGNE HANSSON (c):

Jag välkomnar att regeringen säger att man är beredd att pröva åtgärder. Att enbart se att det här är ett stort problem och inte börja diskutera åtgärdsförslag leder inte särskilt långt. Jag stöder tanken på att man också diskuterar handel med utsläppsrätter också när det gäller flyget.

Sedan behöver vi inte ha någon miljödebatt här. Jag sade flygbränsleskatt och inget annat.

Anf. 39 ULF HOLM (mp):

Naturligtvis är det viktigt att man diskuterar flygets utsläpp. Det är sant att de har ökat ofantligt mycket. Någonting måste göras och det finns olika sätt. Men det måste analyseras ordentligt. Man ska inte låsa fast det vid det utsläppshandelssystem som finns. Det är viktigt att slå fast det nu, att det måste analyseras vidare.

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns ett stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta förhandlingarna. Om inte ledamöterna har några frågor på de övriga frågorna godkänner vi den informationen. Inga A-punkter? Nej, då tackar vi miljöministern med medarbetare och önskar dem en trevlig helg.

2005/06:5

14 oktober

Innehållsförteckning

1 § Statsrådet Lena Sommestad	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 4 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	2
Anf. 5 AGNE HANSSON (c)	4
Anf. 6 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v)	5
Anf. 7 LARS LINDBLAD (m)	6
Anf. 8 CHRISTINA AXELSSON (s)	7
Anf. 9 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	7
Anf. 10 LENNART FREMLING (fp)	7
Anf. 11 ULF HOLM (mp)	8
Anf. 12 BJÖRN HAMILTON (m)	9
Anf. 13 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	9
Anf. 14 AGNE HANSSON (c)	12
Anf. 15 ULF HOLM (mp)	12
Anf. 16 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	13
Anf. 17 ULF HOLM (mp)	14
Anf. 18 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 19 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	14
Anf. 20 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	15
Anf. 21 LENNART FREMLING (fp)	15
Anf. 22 LARS LINDBLAD (m)	16
Anf. 23 AGNE HANSSON (c)	17
Anf. 24 ULF HOLM (mp)	17
Anf. 25 ORDFÖRANDEN	17
Anf. 26 ULF HOLM (mp)	18
Anf. 27 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v)	18
Anf. 28 ORDFÖRANDEN	18
Anf. 29 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	18
Anf. 30 ORDFÖRANDEN	20
Anf. 31 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	20
Anf. 32 ORDFÖRANDEN	21
Anf. 33 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	21
Anf. 34 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	22
Anf. 35 ULF HOLM (mp)	22
Anf. 36 ANDERS G HÖGMARK (m)	22
Anf. 37 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	22
Anf. 38 AGNE HANSSON (c)	23
Anf. 39 ULF HOLM (mp)	23
Anf. 40 ORDFÖRANDEN	23